

David Diop

Germans d'ànima

Traducció d'Anna Casassas

EDITORIAL ANAGRAMA
BARCELONA

Titol de l'edició original:
Frère d'âme
Éditions du Seuil
París, 2018

Il·lustració: © Corrado Bosi

Primera edició: novembre 2019

Disseny de la col·lecció: Ggómez i Estudio A
© De la traducció, Anna Casassas Figueras, 2019
© David Diop, 2018
D'acord amb So Far so Good Agency
© EDITORIAL ANAGRAMA, SA, 2019
Pedró de la Creu, 58
08034 Barcelona

ISBN: 978-84-339-1576-4
Dipòsit legal: B. 22949-2019

Printed in Spain

Black Print CPI Ibèrica, SL
Torre Bovera, 19-25
08740 Sant Andreu de la Barca

—... ja ho sé, ja ho he entès, no hauria hagut de fer-ho. Jo, Alfa Ndiaye, fill de l'home vell, ho he entès, no hauria hagut de fer-ho. Per la veritat de Déu, ara ho sé. El que penso només em pertany a mi, puc pensar el que vulgui. Però no parlaré. Tots aquells a qui hauria pogut dir els meus pensaments secrets, tots els meus germans d'armes que se n'hauran anat, desfigurats, esguerrats, esventrats, tant que Déu s'avergonyirà quan els vegi arribar al seu paradís o el Dimoni s'alegrarà d'acollir-los al seu infern, no hauran sabut qui soc de debò. Els supervivents no ho sabran, el meu vell pare no ho sabrà, i la mare, si és que encara és d'aquest món, no s'ho imaginarà. El pes de la vergonya no se sumarà al de la meva mort. No endevinaran el que he pensat, el que he fet, fins on m'ha dut la guerra. Per la veritat de Déu, l'honor de la família quedarà salvat, l'honor de façana.

Ja ho sé, ja ho he entès, no hauria hagut de fer-ho. En el món d'abans, no m'hi hauria atrevit, però en el món d'avui, per la veritat de Déu, m'he permès coses impensables. No se'm va alçar cap veu, dins del cap, que m'ho prohibís: les veus dels meus avantpassats, les dels meus pares van callar quan vaig pensar a fer el que vaig acabar fent. Ara ho sé, et juro que ho vaig entendre tot quan vaig pensar que podia pensar-ho tot. Em va venir així, sense avisar, em va caure a sobre brutalment del cel metàl·lic com una gran gropada de guerra, el dia que en Mademba Diop va morir.

Ah! En Mademba Diop, més que un germà, va trigar massa a morir. Va ser molt, molt difícil, no s'acabava mai, des de bon dematí fins al vespre, amb les tripes a l'aire, l'interior a fora, com un xai obert pel carnisser ritual després del sacrifici. En Mademba encara no era mort i ja tenia l'interior del cos a fora. Tots els altres s'havien refugiat a les ferides obertes de la terra que reben el nom de trinxeres i jo em vaig quedar amb en Mademba, ajagut al seu costat, amb la mà dreta dins de la seva mà esquerra, mirant el cel blau fred solcat de metall. Tres vegades em va demanar que el rematés, tres vegades m'hi vaig negar. Això va ser abans, abans que jo mateix m'autoritzés a pensar-ho tot. Si aleshores ja hagués estat l'home en qui m'he convertit, l'hauria matat la primera ve-

gada que m'ho va demanar, girat cap a mi, amb la mà esquerra dins de la meva mà dreta.

Per la veritat de Déu, si aleshores ja hagués estat el que soc ara, l'hauria degollat com un xai del sacrifici, per amistat. Però vaig pensar en el meu vell pare, en la mare, en la veu interior que ordena, i no vaig saber tallar el filferro espinós dels seus turments. No vaig ser humà, amb en Mademba, el meu més que germà, el meu amic d'infantesa. Vaig deixar que fos el deure qui em dictés com actuar. No li vaig oferir sinó mals pensaments, pensaments ordenats pel deure, pensaments recomanats pel respecte de les lleis humanes, i no vaig ser humà.

Per la veritat de Déu, vaig deixar que en Mademba plorés com una criatura, la tercera vegada que em suplicava que el rematés, mentre s'ho feia a sobre i amb la mà dreta palpava el terra per recollir els budells que tenia escampats, llefiscosos com colobres d'aigua dolça. Em va dir: «Per la gràcia de Déu i per la del nostre gran marabut, si ets el meu germà, Alfa, si ets realment el qui em penso, degolla'm com un xai del sacrifici, no deixis que el morro de la mort em devori el cos! No m'abandonis a tota aquesta brutícia. Alfa Ndiaye... Alfa... t'ho suplico... degolla'm!»

Però justament perquè em va parlar del nostre gran marabut, justament per no infringir les

lleis humanes, les lleis dels nostres avantpassats, no vaig ser humà i vaig deixar que en Mademba, el meu més que germà, el meu amic d'infantesa, morís amb els ulls plens de llàgrimes i la mà tremolosa, ocupat buscant-se les entranyes pel fang del camp de batalla per tornar-les a dins del seu ventre obert.

Ah, Mademba Diop! No va ser fins que et vas apagar que realment vaig començar a pensar. No va ser fins que et vas morir, al vespre, que vaig saber, que vaig entendre que ja no escoltaria més la veu del deure, la veu que ordena, la veu que imposa la via. Però ja era tard.

Quan vas ser mort, amb les mans finalment immòbils, finalment calmat, finalment salvat del terrible turment pel teu últim respir, només vaig pensar que no m'hauria hagut d'esperar. Vaig entendre un respir massa tard que hauria hagut de tallar-te el coll així que m'ho havies demanat, quan encara tenies els ulls secs i la mà esquerra dins de la meua. No hauria hagut de deixar-te patir com un vell lleó solitari, devorat de viu en viu per les hienes, amb tot el dins a fora. Et vaig deixar suplicar per raons errònies, per pensaments preconcebuts, massa ben vestits per ser honestos.

Ah, Mademba! Quin greu que em sap de no haver-te matat el mateix matí de la batalla, quan

encara m'ho demanaves amablement, amicalment, amb un somriure a la veu! Si t'hagués tallat el coll en aquell moment, hauria estat l'última bona broma que t'hauria fet en vida, una manera de quedar amics per a l'eternitat. Però en comptes de procedir, et vaig deixar morir insultant-me, plorant, bavejant, cridant, cagant-te a sobre com un nen boig. En nom de no sé quines lleis humanes, et vaig abandonar a un destí miserable. Potser per salvar la meva ànima, o per no deixar de ser com els qui em van criar volien que fos davant Déu i davant dels homes. Però davant teu, Mademba, no vaig ser capaç de ser un home. Vaig deixar que em maleïssis, amic meu, tu, el meu més que germà, et vaig deixar cridar i blasfemar, perquè encara no sabia pensar per mi mateix.

Però tan bon punt et vas morir amb un ronc, enmig dels teus budells a l'aire lliure, amic meu, el meu més que germà, tan bon punt vas ser mort, vaig saber, vaig entendre, que no hauria hagut d'abandonar-te.

Vaig esperar una mica, ajagut al costat de les teves restes mirant passar pel cel del capvespre, blau profundament blau, la cua resplendent de les últimes bales traçadores. I així que el silenci va baixar sobre el camp de batalla banyat en sang, vaig començar a pensar. Tu ja no eres sinó un piló de carn morta.

Volia fer el que tu no havies pogut fer durant tot el dia perquè la mà et tremolava. Vaig recollir santament les teves entranyes encara calentes i te les vaig dipositar al ventre, com en un vas sagrat. En la penombra, em va semblar que em feies un somriure i vaig decidir de portar-te a casa. En el fred de la nit, em vaig treure la casaca de l'uniforme i també la camisa. Et vaig passar la camisa per sota del cos i vaig fer un nus amb les mànigues a sobre del teu ventre, un nus doble molt, molt fort que es va tacar de sang negra. Et vaig agafar a pes de braços i et vaig dur a la trinxera. Et vaig portar a coll com una criatura, el meu més que germà, el meu amic, i vaig caminar i caminar pel fang, pels clots cavats pels obusos, plens d'aigua fastigosament sanguinolent, destorbant les rates que havien sortit dels seus soterranis per alimentar-se de carn humana. I mentre et portava en braços, vaig començar a pensar per mi mateix i a demanar-te perdó. Vaig saber, vaig entendre massa tard el que hauria hagut de fer quan m'ho demanaves amb els ulls secs, tal com es demana un favor a un amic d'infantesa, com una cosa deguda, sense cerimònies, amablement. Perdona'm.

II

Vaig caminar molta estona pels clots, portant en braços en Mademba, que pesava com un nen adormit. Objectiu ignorat dels enemics, estava envescat sota la llum de la lluna plena i vaig arribar al trau badat de la trinxera. I, vista de lluny, la trinxera em va semblar com els dos llavis entreoberts del sexe d'una dona immensa. Una dona oberta, oferta a la guerra, als obusos i a nosaltres, els soldats. És la primera cosa inconfessable que em vaig permetre de pensar. Abans de la mort d'en Mademba, no hauria gosat mai d'imaginar-me una cosa així, dir-me a mi mateix que veia la trinxera com un sexe femení desmesurat que ens acollia, a en Mademba i a mi. El dins de la terra estava a fora, el dins del meu esperit estava a fora, i vaig saber, vaig entendre, que podia pensar tot el que volgués a condició que els altres no en sabessin res. Per això vaig tancar els meus pensaments

a dins del cap després d'haver-los observat de molt a prop. Estranys.

Em van acollir al ventre de la terra com un heroi. Havia caminat sota la llum de la lluna, amb en Mademba als braços, sense adonar-me que un llarg cordó del seu budell havia fugit del nus de la camisa lligada al voltant del seu ventre. Quan van veure el desastre humà que portava, em van dir que era valent i fort. Van dir que ells no haurien pogut. Que potser haurien abandonat en Mademba Diop a les rates, que no s'haurien atrevit a recollir-ne les entranyes per guardar-les al vas sagrat del seu cos. Van dir que no l'haurien portat tan lluny sota la llum brillant de la lluna a la cara i a la vista dels enemics. Van dir que em mereixia una medalla, que seria creu de guerra, que la meva família estaria orgullosa de mi, que en Mademba, que em mirava des del cel, estaria orgullós de mi. Fins i tot el nostre general Mangin estaria orgullós de mi. I aleshores vaig pensar que la medalla tant m'era, però que no ho sabrien. I tampoc no sabrien que en Mademba m'havia suplicat tres cops que el rematés, que jo no havia escoltat les seves tres súpliques, que havia estat inhumà per obediència a les veus del deure. Però havia esdevingut lliure de no escoltar-me-les més, de no obeir més les veus que manen de no ser humans quan caldria.